

REMISSVAR

2026-03-20

Dnr: BO 2026–0079

Socialdepartementet  
[s.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:s.remissvar@regeringskansliet.se)  
[s.sof@regeringskansliet.se](mailto:s.sof@regeringskansliet.se)

## Remiss av utkast till lagrådsremiss Elektronisk övervakning – ett verktyg för socialtjänsten till skydd för barn och unga

(S2026/00342)

Barnombudsmannens yttrande grundar sig på uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen).

Barnombudsmannen avgränsar yttrandet på aktuell remiss till synpunkter på förslaget i kapitel 5.

### 5. Det ska införas en möjlighet att besluta om elektronisk övervakning för vissa barn och unga

Barnombudsmannen avstyrker förslaget om att det ska införas en möjlighet att med hjälp av elektronisk övervakning kontrollera att ett barn eller ung person följer en av socialnämnden beslutad särskild föreskrift om en skyldighet att under vissa tider uppehålla sig i bostaden eller annan anvisad plats som kan likställas med bostad.

Barnombudsmannen har även tidigare, i remissyttrandet över promemorian *En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas* (Ds 2024:30), avstyrkt förslaget om elektronisk övervakning.<sup>1</sup> Den bedömningen kvarstår.

#### Förslaget ger uttryck för en begränsad syn på problematiken

Barnombudsmannen delar bilden av att allt fler barn och unga riskerar att involveras i kriminella miljöer och att brottsligheten bland barn och unga är en allvarlig samhällsutmaning. Detta är en verklighet som visar på ett svek från vuxenvärlden i att skydda barn och unga. Situationen kräver kraftfulla insatser från samhällets sida. Samtidigt ger förslaget uttryck för en begränsad syn på problematiken och riskerar att leda till förebyggande åtgärder som inte är tillräckligt träffsäkra utifrån barns och ungas behov.

Barn och unga som Barnombudsmannen har träffat under 2024 och 2025 – frihetsberövade, misstänkta eller dömda för brott – har återkommande beskrivit att vuxenvärlden varken reagerat eller agerat i tid. De har betonat: *“Ni måste hinna före de kriminella.”*<sup>2</sup> Avsaknaden av tidiga och tillräckliga insatser får

<sup>1</sup> Barnombudsmannen, Remiss av En lag om insatser inom socialtjänsten till vårdnadshavare, barn och unga när samtycke saknas (Ds 2024:30), dnr BO 2025–0304

<sup>2</sup> Barnombudsmannen, “Ni måste hinna före.”, barn och ungas berättelser om att vara frihetsberövad.

därmed konsekvensen att kriminella aktörer hinner identifiera sårbarheten hos barnen och agera före ansvariga myndigheter.

Barnen och de unga beskriver en uppväxt där våld förekommit sedan tidig ålder, i hemmet och andra i miljöer. De berättar om att ha bevittnat eller själva direkt utsatts för fysiskt, psykiskt och sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck, försummelse och bristande omsorg. En kille beskriver sin situation så här:

*"Det var mycket bråk hemma, mina föräldrar separerade. Jag och [mitt syskon] utsattes för mycket våld, mycket smällar. Såg även min mamma och [småsyskon] utsättas för våld. Jag har förstått att pappa var otrogen. Han gifte om sig med en kvinna som inte gillade oss barn. [...]."*<sup>3</sup>

Det framgår också att samhället inte har agerat i tid och att åtgärder ofta satts in först när barnet eller den unge själv har utvecklat ett utåtagerande beteende. En majoritet av barnen har haft kontakt med flera myndigheter, inklusive socialtjänsten, innan de placerats i samhällsvård eller frihetsberövats. I flera fall har orosanmälningar förekommit sedan tidig ålder. Trots detta berättar många av barnen att de sällan har fått frågor om hur de haft det hemma eller om den utsatthet de levte i. En kille uttrycker det på följande sätt:

*"Utredningarna blev bara tomma ord på papper utan riktig hjälp. Socialtjänsten pratade bara med min mamma. Ingen frågade mig eller mina syskon hur vi mådde eller vad vi behövde för hjälp."*<sup>4</sup>

Barnombudsmannens samtal med barn visar att samhället i flera fall inte lyckas identifiera och hantera de bakomliggande problem som präglar barns livssituation. Åtgärder såsom elektronisk övervakning riskerar att ytterligare förskjuta socialtjänstens arbete från att identifiera och hantera grundläggande orsaker till barns utsatta situation, till att i stället fokusera på åtgärder baserade på barns beteenden. Barns röster vittnar om ett skyddsnät som inte har fungerat och om ansvariga myndigheter som inte agerat i tid – vare sig för att skydda barn från att utsättas för våld och exploatering eller för att skydda barn från att dras in i kriminalitet. En av de unga tjejer som Barnombudsmannen har samtalat med beskriver sin situation så här:

*"Jag fick ingen hjälp av socialtjänsten när jag berättade hur jag har det hemma, jag fick inte göra någonting, inte gå ut, ha kompisar och bara våld våld våld. Och jag kände mig tvungen att gå till kriminella för att få skydd. För skolan eller socialtjänsten hjälpte mig ingenting."*<sup>5</sup>

Barnen lyfter fram behovet av närvarande, trygga vuxna som frågar, lyssnar och kan erbjuda stöd och vägledning för att förebygga och förhindra att barn hamnar i kriminella miljöer. Barnombudsmannen vill därför betona vikten av tidiga, uppsökande insatser där barns våldsutsatthet och andra former av utsatthet identifieras i tid.

Samtidigt förutsätter förslaget i praktiken att myndigheter har gjort ett gediget arbete för att försäkra sig om att hemmet, eller det som ska likställas med

<sup>3</sup> Barnombudsmannen, "Ni måste hinna före."

<sup>4</sup> Barnombudsmannen, "Ni måste hinna före."

<sup>5</sup> Barnombudsmannen, "För varje minut som går och ingen gör något för att hjälpa barn, så blir det bara värre.", en återrapportering av ett regeringsuppdrag om brottsförebyggande arbete och hur barn kan skyddas från att utnyttjas i kriminella aktiviteter.

bostaden, är en trygg plats för barnet. Barnombudsmannen noterar att vid bedömningen av elektronisk övervakning ska vad som är bäst för barnet eller den unge vara avgörande och att en självständig bedömning av hemförhållandena ska göras i varje enskilt fall. Samtidigt visar Barnombudsmannens erfarenheter från samtal med barn och unga att dessa förutsättningar ofta brister i praktiken, liksom de bedömningar som socialtjänsten gör. En av de unga tjejer som Barnombudsmannen har samtalat med föreslår att socialtjänsten ska göra oanmälda besök i hemmet för att få en mer sanningsenlig bild av hemsituationen, hon beskriver det såhär:

*"För oftast om de vet att det är någon som kommer, om typ min mamma skulle veta att soc kommer på besök. Då kommer hon ju städa och allting och fixa sig, sätta på sig kläder och vara såhär. Snäll och fin såhär, när de är där och sen när de går då blir det rena rama helvetet igen. För då vet hon att de kommer och då vet hon att, då måste hon bete sig. Men om hon inte vet att de är på väg, då hinner hon inte göra någonting utan då får de se hur det verkligen är."*<sup>6</sup>

En bedömning av hemförhållandena förutsätter att barnet blir lyssnat till i frågor om våldsutsatthet, omsorgsbrister och andra missförhållanden, vilket Barnombudsmannens samtal med barn och unga visar ofta inte är fallet.<sup>7</sup> Barnombudsmannens samtal med barn och unga visar att frågor om våld i alltför många fall inte ens ställs, i socialtjänstens arbete eller från andra vuxna kring barnet inom skola och omsorg. Många barn som myndigheten möter berättar att de har vuxit upp med våld och annan utsatthet i hemmet, och att senare beteenden ofta är en reaktion på denna utsatthet. Som en kille uttryckte:

*"Jag tror man påverkas av våld och blir arg då."*<sup>8</sup>

Om hemmet inte är en trygg plats finns därför en risk att föreslagen åtgärd i stället förstärker barnets utsatthet. En frihetsberövad kille vi samtalat med summerade sin uppväxt med:

*"Som liten ville jag bara hemifrån. Jag ville inte bo där. Men ingen hjälpte."*<sup>9</sup>

En annan kille beskrev sin situation så här:

*"Ja, jag velat få hjälp att flytta därifrån. Kanske med familjen eller ut från familjen också kanske. De är mycket hemma också som både soc och jag visste om liksom. Men jag fick bo kvar där."*<sup>10</sup>

En tjej förklarade för oss:

*"Asså nu är jag såhär skitsamma. Men om jag tänker för mig där och då, då blir jag ju ledsen. För jag tänker hur jobbigt det var för mig."*

<sup>6</sup> Barnombudsmannen, "Tro på oss när vi väl vågar berätta", en återrapportering av uppdraget att undersöka om det finns brister i samhällets skyddsnät för barn, analysera vad bristerna beror på och lämna förslag på lämpliga och konkreta åtgärder.

<sup>7</sup> Barnombudsmannen, "Tro på oss när vi väl vågar berätta"

<sup>8</sup> Barnombudsmannen, "Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem.", en återrapportering av regeringsuppdraget om barn och ungas uppväxt- och levnadsförhållanden och risk för att involveras och utnyttjas i kriminalitet.

<sup>9</sup> Barnombudsmannen, "Ni måste hinna före."

<sup>10</sup> Barnombudsmannen, "Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem."

*Varför kom de inte dit? [...] Men hade man kanske gått på hembesök och så, så hade man kanske vetat.”<sup>11</sup>*

Barnombudsmannen vill vidare framhålla att barns utsatthet i dag inte enbart är kopplad till fysiska miljöer eller gäller vissa tider på dygnet. Barn och unga lever en stor del av sina liv i digitala miljöer där de kan utsättas för påverkan, rekrytering eller exploatering. En åtgärd som enbart syftar till att begränsa barns rörelsefrihet i den fysiska miljön under vissa tidpunkter riskerar därför att missa viktiga delar av problematiken. Barnombudsmannen vill betona betydelsen av att socialtjänsten arbetar med tidiga, tydliga och stödjande insatser för att förebygga våld i hemmet och andra miljöer. Sådana insatser kan samtidigt, i samverkan med andra myndigheter, bidra till ett stärkt förebyggande arbete för att minska risken att barn och unga dras in i kriminalitet, såväl i fysiska som digitala miljöer.

Mot bakgrund att Barnombudsmannen avstyrker förslaget lämnas inte närmare synpunkter på de ytterligare som föreslås för åtgärdens struktur och genomförande.

### **Barns och ungas delaktighet i arbetet med att ta fram förslaget**

Barnombudsmannen noterar också att det inte framgår att barns erfarenheter och synpunkter har beaktats och påverkat förslaget. Enligt barnkonventionen har barn rätt att komma till tals i alla frågor som rör dem.<sup>12</sup> Barns egna erfarenheter och perspektiv ger en bättre förståelse för hur åtgärder påverkar barn i praktiken och mer träffsäkra förslag. Det bidrar även till att säkerställa att förslag innebär en lösning som är för barnets bästa. Bristerna i delaktighet är därför en allvarlig brist ur ett barnrättsligt perspektiv.

Beslut har fattats av barnombudsmannen Juno Blom. Föredragande i ärendet har varit utredare Linnéa Jaurell. I den slutliga handläggningen av ärendet har även biträdande avdelningschefen och chefsjuristen Tove Björnheden deltagit.

Juno Blom  
barnombudsman

---

<sup>11</sup> Barnombudsmannen, "Tro på oss när vi väl vågar berätta"

<sup>12</sup> Barnkonventionen artikel 12